

NORGES HØYESTERETT

Den 19. desember 2011 avsa Høyesterett dom i

HR-2011-02349-A, (sak nr. 2011/1483), straffesak, anke over dom,

A

B

C

(advokat Harald Stabell)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Katharina Rise)

STEMMEGIVNING :

- (1) Kst. dommer **Arnesen**: Saken gjelder tiltale etter politiloven § 30 nr. 1 jf. § 5 for unnlattelse av straks å etterkomme pålegg gitt av politiet, og reiser særlig spørsmål om de tiltalte må frifinnes på grunn av nødverge eller nødrett. I tillegg gjelder saken krav om erstatning.
- (2) A, C og B ble ved Oslo politidistrikts beslutning 13. mai 2009 tiltalt for følgende overtredelser:

”I Politiloven § 30 nr. 1 jf § 5
for å ha unnlatt straks å rette seg etter pålegg gitt av politiet.

Grunnlag:

a)

Gjelder nr. 1 A og nr. 3 B.

Fredag 7. september 2007 ca. kl. 1300 på Malmøykalven i Oslo, hadde han klatret opp i en mast på en lekter og hengt opp et banner med teksten 'STOPP GIFTDUMPINGEN'

hvilket medførte at arbeidet på stedet måtte stanse, og han unnlot deretter å fjerne seg til tross for gjentatte pålegg om dette fra politiet.

b)

Gjelder nr. 2 C og nr. 3 B.

Tirsdag 13. mai 2008 ca. kl. 0930 vest for Malmøykalven i Oslofjorden, unnlot han å etterkomme politiets pålegg om å fjerne seg fra en lekter tilhørende firmaet Secora.

c)

Gjelder nr. 2 C.

Onsdag 15. oktober 2008 ca. kl. 1235 ved Hovedøya i Oslo, fikk han gjentatte pålegg av politiet om å fjerne seg vekk i fra kursen til slepebåt med lekteren Mudder 073. Påleggene ble ikke etterfulgt og slepet måtte stanse helt opp.

II

Straffeloven § 355 første ledd

for uberettiget å ha sneket seg eller tross forbud trengt seg inn i fartøy eller tross tilhold om å fjerne seg, uberettiget forble på et sådant sted

Grunnlag:

Gjelder nr. 1 A og nr. 3 B.

I tiden forut for mandag 31. mars 2008 kl. 1430 i Oslofjorden ved Malmøykalven i Oslo, gikk han tross forbud om bord i lekteren Mudder 075 og helte et ukjent stoff i lasten.

III

Straffeloven § 351 første ledd

for ved uvorren Kjørsel eller Seiling voldte fare for ferdselen på offentlig sted eller medvirket til dette

Grunnlag:

a)

Gjelder nr. 2 C.

Onsdag 15. oktober 2008 i tidsrommet fra ca. kl. 1230 til 1300 kjørte han seilbåt med motor og manøvrerte seg med hensikt gjentatte ganger inn foran slepebåten med lekter Mudder 073, slik at denne måtte foreta unnamanøver og stoppe opp for å unngå kollisjon.

b)

Gjelder nr. 2 C.

Torsdag 23. oktober 2008 ca. kl. 0950 i Langøyløpet i Oslofjorden i Oslo, manøvrerte han seilbåten D inn mellom slepebåten Uthavn og lekteren Mudder 076 for å hindre denne, med den følge at det oppstod et sammenstøt.”

(3) Oslo tingrett avsa 7. september 2010 dom med slik domsslutning:

- ”1. A, født 23.05.1947, dømmes for overtredelse av politiloven § 30 nr. 1 jf. § 5 til å betale en bot til statskassen med 4.000 – firetusen – kroner, subsidiært fengsel i 8 – åtte – dager.
2. A frifinnes for tiltalebeslutningens post II.
3. C, født 12.04.1960, dømmes for overtredelse av politiloven § 30 nr. 1 jf. § 5 og straffeloven § 351 første ledd, sammenholdt med straffeloven § 63 første ledd, til å betale en bot til statskassen med 10.000 – titusen – kroner, subsidiært fengsel i 20 – tjue – dager.
4. C frifinnes for tiltalebeslutningen post III a).
5. B, født 25.08.1959, dømmes for overtredelse av politiloven § 30 nr. 1 jf. § 5, sammenholdt med straffeloven § 63 første ledd, til å betale en bot til statskassen med 8.000 – åttetusen – kroner, subsidiært fengsel i 16 – seksten – dager.

6. **B frifinnes for tiltalebeslutningens post II.**
7. **C og B dømmes en for begge og begge for en til innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse å betale erstatning til Oslo kommune – Oslo Havn KF med 23.977 – tjuetretusenihundreogsyttisju – kroner.**
8. **A og B frifinnes for Oslo kommune – Oslo Havn KF's erstatningskrav på kr 58.135.**
9. **A dømmes til å betale saksomkostninger til det offentlige med 3.000 – tretusen – kroner.**
10. **C dømmes til å betale saksomkostninger til det offentlige med 3.000 – tretusen – kroner.**
11. **B dømmes til å betale saksomkostninger til det offentlige med 3.000 – tretusen – kroner.”**

- (4) Dommen er avsagt under dissens, idet en meddommer ville frifinne for forholdene beskrevet i tiltalebeslutningens post I på grunn av nødrett.
- (5) A, C og B anket dommen til Borgarting lagmannsrett. Anken gjaldt lovanvendelsen ved tiltalens post I a, b, og c, det vil si domsslutningens punkt en, tre og fem. C og B anket også over den idømte erstatningen til Oslo Havn KF, heretter Oslo Havn – domsslutningens punkt 7. Oslo Havn krevde ny behandling av det sivile krav tingretten frifant A og B for i domsslutningens punkt 8.
- (6) Borgarting lagmannsrett avsa 16. mai 2011 dom med slik domsslutning:
- ”1. **Ankene forkastes.**
  2. **C og B betaler – en for begge og begge for en – erstatning til Oslo Havn på 26 632 – tjuesekstusensekshundreogtrettito – kroner innen 14 – fjorten – dager fra forkynnelse av dommen, med tillegg av forsinkelsesrenter ved forsinket betaling.**
  3. **A og B dømmes – en for begge og begge for en – erstatning til Oslo Havn på 58 135 – femtiåttetusenetthundreogtrettifem – kroner innen 14 – fjorten – dager fra forkynnelse av dommen, med tillegg av forsinkelsesrenter ved forsinket betaling.**
  4. **Sakskostnader idømmes verken for tingretten eller lagmannsretten.”**
- (7) A, C og B har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. De har også krevd ny behandling av de sivile kravene. Høyesteretts ankeutvalg har tillatt fremmet ankene over lovanvendelsen under skyldspørsmålet, men ikke ankene over straffutmålingen. Det er dessuten gitt samtykke til ny behandling av de sivile kravene.
- (8) *Jeg er kommet til at anken over lovanvendelsen under skyldspørsmålet forkastes. Når det gjelder erstatningskravene, er jeg kommet til at C og B bør frifinnes for erstatningskravet omhandlet i lagmannsrettens dom, domsslutningens punkt 2, men at A og B ikke bør frifinnes for kravet i domsslutningens punkt 3.*

- (9) A, C og B har tilknytning til stiftelsen D, nå D Network, som har til formål å beskytte havet mot miljøgifter og å få et rent hav. Tiltalebeslutningen springer ut av de domfeltes engasjement for en renere Oslofjord.
- (10) Byggingen av Bjørvikatunnelen og Operaen i Oslo aktualiserte prosjektet "Ren Oslofjord". Prosjektet gikk i korthet ut på å rydde opp i Indre Oslofjord etter årelang forurensning. Opprydningen bestod i at forurensede sedimenter på sjøbunnen ble fjernet og deponert i en naturlig fordypning 60–70 meter under havoverflaten mellom Langøyene og Malmøykalven, i forholdsvis kort avstand fra indre havn. Deponiområdet ble opprettet med tillatelse fra Statens forurensningstilsyn, SFT, etter forutgående søknad fra Oslo Havn. Det fremgikk av søknaden at massene skulle transporteres til stedet i lekter, og deponeringen skulle skje via en fastforankret hjelpeplattform og pumpestasjon gjennom et lukket rør ned til deponiet. Vannkvaliteten i området skulle overvåkes mens arbeidet pågikk, slik at eventuell spredning av partikler og sedimenter kunne oppdages og hindres. Deponiet skulle til slutt dekket med sand. Tillatelsen fra SFT forutsatte at virksomheten ble gjennomført som beskrevet i søknaden, og det ble i tillegg stilt en rekke krav som tok sikte på å sikre at det ble så liten spredning av forurensede masser som mulig.
- (11) I januar 2006 inngikk Oslo Havn kontrakt med Secora AS, heretter Secora, som eies av staten ved Nærings- og handelsdepartementet. Kontrakten gjaldt flytting av 500 000 kubikkmeter forurenset bunnmasse og hadde en verdi på vel 125 millioner kroner. Secora startet arbeidet i slutten av februar 2006, deponeringen ved Malmøykalven ble avsluttet i oktober 2008, og deponiet ble dekket med sand sommeren 2009.
- (12) Valget av deponist og deponeringsmåte utløste omfattende protester og demonstrasjoner. Oppfatningen var, også hos de domfelte, at dette var en kortsiktig og usikker løsning, og at det beste alternativet var at massene ble fraktet til landdeponiet til NOAH på Langøya utenfor Holmestrand i Vestfold. Her var det plass, men kostnadene ved denne løsningen ville bli høyere.
- (13) De domfelte gjennomførte en rekke demonstrasjoner fra juni 2006 til oktober 2008. Det ble rutinemessig gitt varsel om demonstrasjonene til Oslo Havn og politiet, også i de tilfellene domfellelsene gjelder. De domfelte fulgte også virksomheten til Secora nøye, og skaffet dokumentasjon for brudd på konsesjonsvilkår.
- (14) Etter hvert oppdaget de at lekterne Secora benyttet hadde såkalte splittkummer, og at disse slapp forurenset masse direkte i fjorden. D innhentet en rapport i august 2007 som viste at massene kunne ha et høyere innhold PCB enn tillatt, og Oslo Havn fikk opplysninger om mulige brudd på konsesjonen i form av dumping av kloakk 5. september 2007. Det var i denne situasjonen handlingene beskrevet i tiltalens post I bokstav a ble foretatt.
- (15) A og B aksjonerte 7. september 2007 mot det de mente var store miljødelegger og brudd på tillatelsen gitt av SFT. Etter å ha observert virksomheten i deponiområdet om natten, klatret de ut på morgenen opp i en om lag 16 meter høy mast på en arbeidskran ved Malmøykalven, hang opp et banner med teksten "STOPP GIFTDUMPINGEN", og lenket seg fast. De mente å ha bevis for at en leker nylig måtte ha dumpet masse rett i sjøen. B har også opplyst at de mens de satt i masten, hadde kontakt med kapteinen på en

- av lekterne som erkjente at ulovlig dumping fant sted. Politiet ble tilkalt, påla dem over mobiltelefon å klatre ned, og dro igjen. Secora stoppet arbeidet, og de tiltalte mente de fikk lov til å fortsette demonstrasjonen inntil media hadde vært der. Media kom, og etter en tid kom også politiets beredskapstropp, ga pålegg, klatret opp med avbitertang, og hentet de to ned. Verken A eller B gjorde noen motstand, de klatret ned selv, og aksjonen ble avviklet.
- (16) Splittlekterne ble deretter plombert, og Secora engasjerte Det Norske Veritas (DNV) til å gjennomføre en uavhengig revisjon av selskapet. DNV avga rapport 21. desember 2007. Her var konklusjonen at Secora hadde dumpet forurensede masser. Det dreide seg om minst tre fulle lektere med slam og femten lektere med stein og restmasser. Flesteparten av dumpingene fant sted i 2007. I ti tilfeller frem til september 2007 viste turbiditetsmålingene høye verdier – stor partikkeltetthet – ved nedføringen i røret. Dette kunne tyde på at massene var pumpet for raskt ned i deponiet, i tillegg til dumping. Ved femti nedføringer var ikke turbiditeten registrert, slik at det ikke kunne kontrolleres om nedføringene var i tråd med kravene fra SFT. DNV avdekket også at det var tømt mellom to og ni kubikkmeter septik, fordelt på mellom ti og tyve hendelser, rett i sjøen.
- (17) Rapporten viser at det var god grunn til å reagere mot måten Secora gjennomførte virksomheten på. Secora ble da også senere, ved Oslo tingretts dom av 1. februar 2010, TOSLO-2009-86921, idømt foretaksstraff for forhold omtalt i denne rapporten. Videre ble i samme sak to ansatte i selskapet funnet skyldige i å ha dumpet forurensete masser fra overflaten. Dommen er rettskraftig for så vidt gjelder disse forholdene.
- (18) A og B gjør gjeldende at de vurderte å kreve midlertidig avgjørelse for å få stanset arbeidet, men ikke fikk noen advokat til å ta oppdraget. I januar 2008 anmeldte de imidlertid overtredelsene til politiet. Anmeldelsen var ledsaget av fylldig dokumentasjon, og også sendt i kopi til SFT. SFT anmeldte Oslo Havn og Secora til politiet i februar 2008, og dette ledet til Oslo tingretts dom av 1. februar 2010, omtalt tidligere.
- (19) Den neste aksjonen omfattet av tiltalens post I, omtalt i bokstav b, fant sted tirsdag 13. mai 2008 omtrent kl. 0930 vest for Malmøykalven i Oslofjorden. De domfelte mente å ha dokumentasjon for at ulovlig spredning fortsatte, til tross for at Secora og Oslo Havn nå var politianmeldt for konsesjonsbrudd. C og B bordet en lekter som hadde hentet masse innerst i Frognerkilen, og som de derfor antok hadde spesielt giftig last. Formålet med aksjonen var å hindre et nytt konsesjonsbrudd. Iført overlevelsesdrakter lenket de seg fast i lekteren med kjetting og forhandlet med kapteinen om å gå til NOAHs deponi på Langøya utenfor Holmestrand, hvor de hadde fått tillatelse til å tømme en lekter. De tilbød å betale frakten. Kapteinen hadde imidlertid ikke fullmakt til å akseptere tilbudet. Politiet ble tilkalt og beordret C og B om å fjerne seg. De nektet, og politiet dro da for å hente avbiterutstyr. Da politiet kom tilbake, hadde C og B frigjort seg fra kjettingen og begitt seg ut i den gjørmete massen. De fikk på ny ordre om å fjerne seg, men nektet. Lekteren gikk så til Sjursøya, hvor politiet ga C og B litt tid til å møte media og å komme seg ut av lekteren. De to forholdt seg passive inntil de ble fisket ut med båtshaker.
- (20) Den 15. oktober 2008 foretok C en lignende aksjon, omtalt i tiltalens post I bokstav c. En lekter C la til grunn hadde spesielt giftig last, ble blinket ut, og fra båt, med flere ombord, kommuniserte C med skipperen og oppfordret ham til å ta lasten til NOAHs anlegg. Mens C gjorde dette, la han seg i kursen til slepebåt og lekter. Politiet kom til, påla C å komme seg vekk fra slepebåts kurs, men C ventet en stund med å etterkomme ordren.

(21) Tiltalens post I gjelder som nevnt brudd på politiloven § 30 jf. § 5, som rammer det å ikke etterkomme pålegg gitt av politiet i medhold av bestemmelsene i politiloven kapittel II. De domfelte har understreket at de anser de vedtak myndighetene har truffet i tilknytning til prosjektet "Ren Oslofjord" som gyldige, og at politiets pålegg var lovlige, slik at de ved ikke straks å etterkomme påleggene om å fjerne seg begikk straffbare handlinger. De anfører imidlertid at nødrettsbestemmelsen i straffeloven § 47 kommer til anvendelse, slik at unnlåtelsene av den grunn er straffrie. Subsidiært anføres det at det foreligger straffrihet på grunn av nødverge, jf. straffeloven § 48.

(22) Straffeloven § 47 lyder slik:

"Ingen kan straffes for Handling, som han har foretaget for at redde nogens Person eller Gods fra en paa anden Maade uafvendelig Fare, naar Omstændighederne berettigede ham til at anse denne som særdeles betydelig i Forhold til den Skade, som ved hans Handling kunde forvoldes."

(23) Den fare aksjonene tok sikte på å avverge er slik jeg forstår det faren for konsesjonsbrudd, ikke den eventuelle fare prosjektet "Ren Oslofjord" – gjennomført i tråd med konsesjonen – måtte representere.

(24) Ved vurderingen av om vilkårene for frifinnelse på grunn av nødrett foreligger, tar jeg utgangspunkt i Rt. 1981 side 21, Alta-kjennelsen. Saken gjaldt demonstranter som var straffedømt for å ha nektet å etterkomme politiets pålegg om å fjerne seg fra en anleggsvei under bygging i forbindelse med utbyggingen av Alta-Kautokeinovassdraget. Demonstrantene mente dels at arbeidet med anleggsveien var ulovlig, og dels at hele Alta-utbyggingen var det, slik at straffeloven § 47 ga grunnlag for frifinnelse. På side 27 til 28 uttalte førstvoterende, med tilslutning fra de øvrige dommere, følgende i tilknytning til dette:

"Jeg kan heller ikke se at det kan være grunnlag for frifinnelse etter nødrettsbetraktninger. Når det gjelder motstanden mot selve veianlegget, følger dette etter mitt syn allerede av at de berørte hadde den utvei å ta spørsmålet om forbud mot veianlegget på grunn av manglende samtykke opp med namsretten med krav om midlertidig forføyning. De berørte var representert ved advokat, som kunne ivareta deres interesser ved bruk av domstolene eller gjennom henvendelse til forvaltningen på grunnlag av de nye juridiske synspunkter som var brakt frem. Straffelovens § 47 kommer bare til anvendelse når faren er uavvendelig på annen måte. [...]"

Jeg forstår imidlertid forsvarerne slik at det nødretts synspunktet som er fremhevet, ikke først og fremst gjelder veibyggingen, men hele Alta-utbyggingen, og det hevdes at denne utbyggingen representerer en så betydelig fare og rammer så særegne og beskyttelsesverdige interesser at den motstandsform som her er valgt – sivil ulydighet – derfor under enhver omstendighet bør anses straffri.

Jeg kan ikke se at de tiltalte kan frifinnes på dette grunnlag. De som blir berørt av et utbyggingsvedtak, og andre som har rettslig interesse av å få prøvet vedtakets gyldighet, kan for domstolene nedlegge påstand om at vedtaket kjennes ugyldig fordi det foreligger brudd på saksbehandlingsregler eller andre rettsregler. Når det er nødvendig for å få midlertidig ordning i et omtvistet rettsforhold, kan det også fremsettes begjæring til domstolene om midlertidig forføyning. Men selv de som har rettslig interesse av å få prøvet vedtakets gyldighet, kan ikke uten videre ta seg selv til rette. Og det kan ikke aksepteres at andre som er uenige i vedtak som Stortinget og regjeringen har truffet, søker å motvirke gjennomføringen av vedtakene ved ordensforstyrrelser eller ulydighet mot bindende pålegg fra politiet. De som griper til slike midler for å

presse sine synspunkter igjennom, følger ikke rettsordenens spilleregler. Uansett hvordan de tiltalte vurderte vedtaket om utbygging av Alta-vassdraget, er det etter min mening klart at de ikke kan påberope seg nødrettsbestemmelsen i straffelovens § 47 som grunnlag for at de hadde rett til å nekte å etterkomme politiets pålegg om å fjerne seg fra anleggsveien i Stilla 17. og 18. september 1979.”

- (25) En vesentlig forskjell mellom de forhold som lå til grunn for Alta-kjennelsen og den foreliggende sak, er at aksjonene i vår sak ikke var ment å rette seg mot vedtak fattet av offentlige myndigheter, men mot brudd på slike. Målet var å rette søkelyset mot brudd på konsesjonsvilkårene, sikre en bedre håndtering av massene når brudd skjedde, og få stoppet dumpingene – det vil si de konsesjonsstridige aktivitetene. Det er således på det rene at aksjonene var drevet frem av en dyp og kunnskapsbasert bekymring for at konsesjonsbrudd fant sted, og for de konsekvenser slike brudd kunne ha for så vel det marine miljøet i sin alminnelighet, som menneskers og dyrs liv og helse. Dette rokker imidlertid ikke ved at de handlinger domfellelsen gjelder – unnlater av å etterkomme politiets pålegg – er knyttet til lovlige myndighetshandlinger.
- (26) På samme måte som forholdet var i Alta-kjennelsen, kan det ikke legges til grunn at unnlatsen av å følge politiets pålegg var den eneste måten å realisere formålet med aksjonene på – faren var altså ikke ”paa anden Maade uafvendelig”. Det følger av tvisteloven § 1-4 at stiftelsen D har søksmålskompetanse, og med den dokumentasjonen de domfelte mente å ha av konsesjonsbrudd, kunne stiftelsen ha begjært midlertidig forføyning mot Secora og Oslo Havn etter reglene i tvisteloven. De domfelte har riktignok forklart at de ikke lyktes i å få bistand til å kreve midlertidig forføyning. Årsaken til at forsøkene på dette strandet er ikke forklart nærmere utover en henvisning til habilitets- og motstridsproblematikk, men jeg har vanskelig for å se at det ikke skulle finnes en kompetent advokat med mulighet til å bistå i en slik sak.
- (27) Jeg peker videre på at det ikke fremstår som nødvendig for å realisere formålet med aksjonene ikke å etterkomme politiets pålegg. Det vesentligste synes oppnådd allerede før påleggene ble gitt.
- (28) De domfelte har anført at det siden Alta-kjennelsen har skjedd en utvikling i retning av høyere toleranse for ytringer og demonstrasjoner, og at forståelsen er større i dag for behovet for å beskytte mennesker og dyr mot miljøødeleggelser og bekjempe miljøkriminalitet. Dette tilsier etter de domfeltes oppfatning at kjennelsen ikke kan tillegges avgjørende betydning i dag.
- (29) Dette er jeg uenig i. I forarbeidene til straffeloven av 2005 påpekes det riktignok at det kan tenkes tilfeller der det kan fremstå som urimelig å idømme straff selv om vilkårene for å straffe er oppfylt, og som eksempel nevnes nettopp deltakelse i sivile ulydighetsaksjoner av ideelle grunner, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) avsnitt 9.3. Departementet antok imidlertid at det sjelden vil være behov for å fritta for straff ved sivil ulydighet, og at hensynet til allmennprevensjonen som oftest vil tale mot helt å fritta for straff i slike situasjoner. Det ble også fremhevet at det er et viktig hensyn ikke å viske ut grensen mellom straffbare og straffrie handlinger. Departementet foreslo derfor ingen straffritaksregel for disse situasjonene, og vi finner ingen slik regel i straffeloven av 2005.
- (30) Situasjonen er dermed at lovgiver nylig har vurdert, og forkastet, en generell straffritaksregel for situasjoner som den foreliggende. Etter mitt syn kan domstolene ikke

da etablere en slik regel under henvisning til samfunnsutviklingen. Anførselen om at handlingene er rettmessige på grunn av nødrett, kan dermed ikke føre frem

- (31) De domfelte har også anført at de må frifinnes på grunn av nødverge. Et vilkår for i det hele tatt å tale om nødverge, er at det foreligger et rettstridig angrep, jf. straffeloven § 48, og nødvergehandlingen må rette seg mot angriperen. Angrepet det her er tale om er politiets pålegg. De domfelte har lagt til grunn at disse var hjemlet i politiloven § 5. Denne oppfatningen deler jeg, og det er åpenbart at det ikke kan skje noen identifikasjon mellom Secora eller Oslo Havn og politiet. Det foreligger da ikke noe rettsstridig angrep å verne seg mot, og anførselen fører ikke frem.
- (32) Selv om de domfelte ikke kan høres med at handlingene er straffrie på grunn av nødrett eller nødverge, finner jeg grunn til å fremheve at de aksjonene de er dømt for springer ut av et omfattende og kunnskapsbasert engasjement for vern om miljøet, bekjempelse av miljøødeleggelser og hindring av miljøkriminalitet. Aksjonene har ikke hatt som formål å underminere lovlig fattede vedtak, snarere tvert imot. Siktemålet har vært å bringe ulovligheter til tiltakshavers og myndighetenes kunnskap, og å forhindre at nye skjer. Oslo tingretts dom 1. februar 2010, der Secora som nevnt ble ilagt foretaksstraff for forhold påpekt av de domfelte i denne saken, viser at aksjonene ikke har vært ufunderte.
- (33) I en slik situasjon kunne det ligge til rette for straffutmålingsutsettelse etter reglene i straffeloven §§ 52 flg. Anken over straffutmålingen, som ikke var videre underbygget, ble imidlertid ikke tillatt fremmet. Muligheten til å gi straffutmålingsutsettelse står dermed ikke åpen, og jeg går derfor ikke nærmere inn på dette.
- (34) Jeg går etter dette over til å se på erstatningskravene.
- (35) Erstatningskravene fra Oslo Havn knytter seg til tiltalens post I bokstav b og post II.
- (36) Tiltalens post I bokstav b gjelder aksjonen 13. mai 2008 hvor C og B bordet en leker de var sikre på at hadde spesielt giftig last, med det formål å hindre et nytt brudd på konsesjonen. Da kapteinen ikke ville ta lasten til NOAHs anlegg på Langøya, bega C og B seg ut i lekerens lasterom, og nektet å fjerne seg. Lekteren gikk så til Sjursøya, hvor de domfelte ble fisket ut med båtshaker. For disse handlingene ble C og B dømt til å betale erstatning på 26 632 kroner til Oslo Havn. Kravet dekker produksjonstapet forårsaket av aksjonen, og størrelsen er ikke omstridt. C og B har imidlertid gjort gjeldende at erstatningen bør falle bort eller lempes etter reglene i skadeserstatningsloven §§ 5-1 og 5-2.
- (37) Spørsmålet om Oslo Havn var kontraktmessig forpliktet til å betale for tiden det tok Secora å innhente forsinkelsen aksjonen medførte, er ikke opplyst nærmere for Høyesterett. Jeg legger til grunn at slik forpliktelse forelå.
- (38) Jeg er kommet til at dette erstatningsansvaret bør lempes etter bestemmelsen i skadeserstatningsloven § 5-2. Bestemmelsen lyder slik:

”Erstatningsansvaret kan lempes når retten under hensyn til skadens størrelse, den ansvarliges økonomiske bæreevne, foreliggende forsikringer og forsikringsmuligheter, skyldforhold og forholdene ellers finner at ansvaret virker urimelig tyngende for den ansvarlige. Det samme gjelder når det i særlige tilfelle er rimelig at den skadelidte helt eller delvis bærer skaden.”

- (39) Aksjonen den 13. mai fant sted noe etter forurensningen i form av ulovlig dumping mv. som Secora er straffedømt for. C og B mente å ha dokumentasjon for at ulovlig spredning av masse fremdeles skjedde, og at den aktuelle lasten var særlig giftig. Formålet med aksjonen var å hindre nye ulovlige handlinger. Hensett til de lovbrudd Secora i perioden forut hadde gjort seg skyldig i – og som åpenbart var mye av grunnlaget for Cs og Bs oppfatning om fortsatte overtredelser – finner jeg det rimelig at B og C fritas for erstatningsansvar etter lempingsregelen i skadeserstatningsloven § 5-2. Jeg legger i denne forbindelse også vekt på at Oslo Havn bør ha hatt en ikke ubetydelig egeninteresse i at eventuelle ulovligheter ble avdekket så vel som hindret.
- (40) Tiltalens post II gjelder overtredelse av straffeloven § 355. De domfelte ønsket å bringe på det rene om det skjedde fortsatt spredning av forurenset masse. Dette skulle gjøres ved å tilsette massene sporstoffer i form av radioaktivt brom og rodamin. I et møte med Oslo Havn 14. mars 2008 foreslo D ved A dette, men Oslo Havn henviste ham til å sende en skriftlig søknad, som SFT eventuelt måtte godkjenne. A varslet at sporingsforsøk ville bli foretatt med eller uten tillatelse, og den 31. mars 2008 bordet A og B lekteren Mudder 075 som lå ved Malmøykalven i påvente av lossing, og helte vann fra fire kanner de hadde med seg i lasten. For dette ble de tiltalt for brudd på straffeloven § 355, hvor de relevante delene lyder slik:
- ”Med bøter eller med fengsel inntil 3 måneder straffes den som uberettiget enten sniker sig eller tross forbud trenger sig inn i [...] fartøy [...] eller noe rom i sådanne [...] eller tross tilhold om å fjerne sig uberettiget forblir på et sådant sted [...]”**
- (41) Tingretten frifant med grunnlag i straffeloven § 47, nødrettsbestemmelsen. Det avgjørende synes å ha vært As og Bs subjektive oppfatninger om skadevirkningene av masseforflytningene og omfanget av konsesjonsbrudd. Påtalemyndigheten anket ikke frifinnelsen.
- (42) Handlingene medførte merutgifter for Oslo Havn. Oslo Havn fremmet derfor et erstatningskrav på 58 135 kroner, som refererer til ventetid og produksjonstap i påvente av å få avklart om det virkelig bare var vann de to hadde helt i lasten. A og B ble frifunnet for dette kravet i tingretten under henvisning til at skadelidte ikke i tilstrekkelig grad hadde søkt å begrense skaden, men dømt i lagmannsretten.
- (43) D og A hadde som jeg allerede har nevnt, gitt til kjenne overfor Oslo Havn at de ville tilsette massene sporingsstoffer hva enten de fikk tillatelse eller ikke. Ventetiden og produksjonstapet Oslo Havn har lidt er således en direkte følge av at man hadde grunn til å frykte at væsken som ble helt i lasten, inneholdt sporingsstoffer. Det fremgår også at A og B regnet med at handlingene deres ville forsinke virksomheten. Det er akseptert at det foreligger ansvarsgrunnlag, men gjort gjeldende at ansvaret må lempes etter reglene i skadeserstatningsloven § 5-1 eller § 5-2.
- (44) Etter skadeserstatningsloven § 5-1 kan ansvaret lempes når skadelidte har medvirket til skaden ved egen skyld eller latt være i rimelig utstrekning å fjerne eller minske risikoen for skade eller etter evne å begrense skaden. Tingretten frifant A og B under henvisning til at Oslo Havn ikke i tilstrekkelig grad hadde godtgjort at det var nødvendig å holde lekteren ute av produksjon i påvente av svar på prøvene fra lasten.

- (45) Lagmannsretten fant imidlertid at det ikke var bevismessig grunnlag for å sette ned eller la kravet falle helt bort på grunn av medvirkning fra Oslo Havn. For Høyesterett er det ikke fremført opplysninger eller argumenter som kan gi grunnlag for en annen vurdering enn lagmannsrettens. Kravet om lemping etter skadeserstatningsloven § 5-1 kan derfor ikke føre frem.
- (46) Skadeserstatningsloven § 5-2 er en generell lempingsregel, som gir anvisning på brede vurderinger. Men tiltalens post II skiller seg på vesentlige punkter fra aksjonen 13. mai. Det var ikke noe ved den aktuelle lasten som tilsa at det var nødvendig å hindre at nettopp den ble ført til deponiet. Det er vanskelig å se at man ved denne aksjonen kunne oppnå noe annet enn en viss forsinkelse med deponeringen av den aktuelle lasten og ekstra utgifter for dem som skulle utføre dette. Slik denne saken er prosedert og opplyst for Høyesterett, har jeg ikke grunnlag for å anta at noen av de momentene som er nevnt i skadeserstatningsloven § 5-2 gjør seg gjeldende i relasjon til dette erstatningskravet. Heller ikke kravet om lemping etter denne bestemmelsen kan derfor føre frem.
- (47) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Ankene over straffekravet forkastes.
  2. C og B frifinnes for erstatningskravet fra Oslo Havn KF på kroner 26 632.
  3. Ankene over lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 3, forkastes.
- (48) Dommer **Falkanger:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (49) Dommer **Stabel:** Likeså.
- (50) Dommer **Øie:** Likeså.
- (51) Justitiarius **Schei:** Likeså.

(52) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Ankene over straffekravet forkastes.
2. C og B frifinnes for erstatningskravet fra Oslo Havn KF på kroner 26 632.
3. Ankene over lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 3, forkastes.

Riktig utskrift bekrefte: